

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

OPINIE SEPARATĂ

*depusă de către membrul Vitalie MIRON, pe marginea deciziei nr. 21, cu privire
la candidatura lui Alexei PANIȘ,
Candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii,
adoptată de către Comisie la data de 24.01.2023.*

Examinând dosarul judecătorului Alexei PANIȘ, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii (în continuare "CSM"), Comisia, prin decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023, a dispus:

„În baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a), b) și alin. (5) lit. b), c), d) și e) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare "Legea nr. 26/2022"), Comisia a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, și prin urmare nu promovează evaluarea”.

Totodată, examinând materialele dosarului, probele depuse de către candidat și explicațiile acestuia în cadrul rundelor scrise de întrebări și cele din cadrul audierilor în ședință publică, am ajuns la concluzia de a nu susține decizia Comisiei și de a formula Opinie separată.

Atest că concluzia formulată în decizia motivată privind constatarea nepromovării evaluării, înglobează în sine existența dubiilor serioase cu privire la respectarea de către candidat atât a criteriilor de integritate etică, cât și a criteriilor de integritate financiară. Consecvent, separat, mă voi expune cu referire la ambele aspecte, după cum urmează:

- 1. Sursa mijloacelor bănești pentru împrumutul de 300.000 MDL și banii utilizați din cardul salarial al tatălui.*

În conformitatea cu declarația de avere și interese personale (în continuare – "declarație anuală") depusă la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare - "ANI") pentru anul 2021, candidatul a declarat un împrumut de 300.000 MDL, contractat de la tatăl său. Tatăl candidatului, care avea obligația de a depune declarații anuale în calitate de subiect al declarării, fiind funcționar public, de asemenea a declarat acest împrumut în declarația anuală pentru 2021.

Fiind întrebat, în cadrul audierilor în ședință publică despre modalitatea în care acest contract a fost întocmit, candidatul a declarat că respectivul act juridic a fost convenit de părți în mod verbal.

Cu referire la întrebarea privind data încheierii contractului de împrumut, candidatul a declarat că începând cu primele luni ale anului 2021 acești bani au fost primiți în rate, iar efectuarea decontărilor a avut loc în numerar.

Un alt aspect relevant, este faptul că pe parcursul anului 2022, candidatul a folosit cardul salarial al tatălui său. Potrivit informațiilor de care dispune Comisia, în primele șase luni ale anului 2022, candidatul a utilizat din această sursă 58.927 MDL.

Este important a fi menționat că la data de 22 iunie 2020, ANI a inițiat procedura de control a averii și intereselor personale ale tatălui candidatului, pentru perioada 2012 - 2020. Urmare controlului, la data de 8 septembrie 2021, ANI a emis Actul de constatare nr. 280/11, conform căruia, în rezultatul controlului, a fost constatăată o discrepanță în sumă de 1.658.640 MDL dintre averea dobândită de părinții candidatului și veniturile obținute de către aceștia, în perioada 28 martie 2012 – 1 august 2016. De asemenea, ANI a constatat o discrepanță în sumă de 269.451 MDL dintre averea dobândită și venitul obținut de părinții candidatului în perioada 1 august 2016 – 07 iunie 2020. În total, în perioadele vizate a fost constatăată o discrepanță în valoare totală de 1.928.091 MDL.

La data de 6 decembrie 2022, ANI a publicat pe pagina sa web un comunicat de presă, în care menționa că Curtea de Apel Chișinău a menținut constatările stabilite de ANI în cadrul controlului desfășurat în privința tatălui candidatului. Este de menționat faptul, că respectiva Decizie a Curții de Apel Chișinău, nu are un caracter definitiv și irevocabil.

Pornind de la faptul că candidatul a aflat despre controlul inițiat de ANI „nu mai târziu de luna august 2020”, fapt confirmat în cadrul audierii publice, Comisia califică ca îngrijorător faptul neadmiterii de către candidat a oricărei responsabilități privind verificarea legalității surselor financiare utilizate.

În consecință, Comisia are dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate financiară și etică, prevăzute la art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu sursa de mijloace bănești pentru împrumutul de 300.000 MDL și cardul salarial al tatălui

candidatului utilizat în anul 2022, în timp ce tatăl a fost vizat în cadrul unei proceduri de control.

Având în vedere circumstanțele enunțate, atest că îngrijorările Comisie au fost generate de Actul de constatare nr. 280/11, emis de către ANI la data de 8 septembrie 2021, anume acesta a fost scos în evidență pentru a imputa anumite suspiciuni candidatului.

Pornind de la premisa că decizia judecătorească defavorabilă nu este irevocabilă și poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție (în continuare – “CSJ”), există probabilitatea ca CSJ, examinând recursul declarat, să adopte una din deciziile prevăzute la art. 248 Cod Administrativ, inclusiv există probabilitatea ca decizia Curții de Apel Chișinău să fie casată parțial sau integral și să fie emisă de CSJ o altă decizie, favorabilă tatălui candidatului, sau să remită cauza spre reexaminare instanței de apel.

Suplimentar, constat că potrivit Actului de constatare emis de ANI, perioada supusă controlul averii și a intereselor în privința tatăl candidatului a fost 28 martie 2012 – 7 iunie 2020, iar contractul de împrumut ce a generat dubiile serioase ale Comisie, a fost executat în anul 2021.

Relevant e faptul, că declarația anuală pentru 2020 a tatălui candidatului denotă existența unui venit în valoare de 335.312 MDL, format din salariu, pensie, indemnizație pentru concediu medical, care sub nici o formă nu poate trezi suspiciuni privind sursa și legalitatea acestor fonduri, la care se mai adaugă și suma de 526.581 MDL obținută din darea în arendă a terenurilor agricole. Or, conform informației din Registrul de stat al bunurilor imobile (e-Cadastru), tatăl candidatului este proprietar a 651 terenuri agricole cu o suprafața de 510 ha, care constant generează venituri oficiale înregistrate pe numele său.

Cu referire la veniturile înregistrate în anul 2021, rețin că venitul oficial înregistrat al tatălui candidatului a fost de 1.193.959 MDL, iar cel al mamei a fost de 662.043 MDL. Astfel, putem menționa că părinții candidatului, cumulativ, au înregistrat un venit oficial în sumă de peste 1.800.000 MDL, proveniența cărora este justificată în modul stabilit.

Având în vedere circumstanțele enunțate supra, în lipsa unei decizii judecătorești irevocabile pe caz, cu mențiunea că contractul de împrumutul a fost executat în anul 2021, precum și faptul că părinții candidatului au obținut venituri în afara perioadei

supuse controlului exercitat de către ANI, conchid că nu există un dubiu serios privind sursa acestor mijloace financiare, sau că părinții candidatului nu ar fi avut capacitatea să dispună de astfel de mijloace financiare, chiar dacă tatăl candidatului într-o perioadă anterioară a fost vizat în cadrul unei proceduri de control a averii și intereselor personale.

Cu referire la aspectul privind utilizarea cardului salarial în anul 2022, ținând cont de argumentele expuse mai sus, în condițiile în care acest card este folosit drept cont curent pe care sunt livrate plățile salariale ale unui funcționar public, achitate din buget public, constat inexistența unor dubii serioase privind sursa de fonduri utilizate din această sursă, în perioada de referință.

2. *Vânzarea automobilului Kia Sorento (2017) și investiții în numerar în casa situată în mun. Chișinău (2018).*

Cu referire la acest aspect, Comisia are dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, privind veridicitatea informațiilor și lipsa de documente aferente prețului de vânzare al automobilului declarat și cheltuielilor de numerar în sumă de 300.000 MDL, dubii care nu au fost înlăturate de candidat.

În viziunea subsemnatului, nu există careva circumstanțe care ar pune la îndoială legalitatea procedurii de reînmatriculare a automobilului, efectuată de către o instituție publică națională.

Cu referire la suma de 300.000 MDL, utilizată conform destinației declarate, atest, că candidatul în susținerea poziției sale, a furnizat Comisiei un șir de acte permissive. Respectivetele acte, indică asupra faptului că în perioada de referință imobilul vizat a suferit mai multe intervenții. Atât Autorizația de desființare din 17 ianuarie 2019, Certificatul de urbanism nr. 081/9 din 17 septembrie 2019, Autorizația de construire 174-c/19 din 12 aprilie 2019, cât și Procesul verbal de recepție finală nr.01. din 25 martie 2021, denotă o evoluție în care au fost realizate mai multe intervenții la imobilul deținut cu drept de proprietate de către candidat. În mod obiectiv așa tip de lucrări nu pot fi realizate în lipsa mijloacelor financiare.

Având în vedere raționamentul enunțat, stabilesc că dubiile Comisiei la acest capitol au fost atenuate și înlăturate de candidat.

3. Declarația publică a candidatului din 19 ianuarie 2022.

La data de 14 ianuarie 2022, Eugeniu Rurac, în calitate de șef de Direcție generală din cadrul Serviciului de Informație și Securitate al Republicii Moldova (în continuare "SIS"), a înaintat Demersul nr. 2/124, adresat CSM, prin care informează această autoritate că au fost sesizate Procuratura Generală (în continuare – "PG") și Centrul Național Anticorupție (în continuare – "CNA") cu referire la bănuiala rezonabilă de depășirea a atribuțiilor de serviciu, infracțiune prevăzută de art. 328 alin. (3) Cod Penal, de către candidat, precum și la faptul unei bănuieli rezonabile de uzurpare a calității oficiale, infracțiune prevăzută de art. 351 alin. (1) Cod Penal, săvârșita de către candidat în complicitate cu alte persoane.

La data de 17 ianuarie 2020, Eugeniu Rurac, în calitate de șef de Direcție generală în cadrul SIS, (suplimentar la demersurile nr. 2/122, 123, 124 din 14 ianuarie 2022) a înaintat Demersul nr. 2/149, adresat CNA, PG și CSM, prin care a solicitat autorităților vizate, elucidarea circumstanțelor legate de examinarea de către Alexei Paniș, judecător în cadrul Judecătorei Chișinău (sediul Râșcani) și adoptării hotărârii judecătorești din 31 decembrie 2021, prin care a dispus cu caracter executoriu repunerea lui Vladislav Clima în funcția administrativă de Președinte al Curții de Apel Chișinău.

Aceste demersuri au fost obținute și mediatizate pe larg de unele mijloace de informare în masă.

La 19 ianuarie 2022, candidatul a comentat public aceste demersuri lansate în spațiul public, care inclusiv îi imputau acuzații de natură penală.

Ulterior comentariilor candidatului, expuse în spațiul mediatic, Plenul colegiului disciplinar al CSM, examinând acțiunile imputate candidatului în sesizarea parvenită în adresa sa, prin Hotărârea nr. 16/4 din 22 aprilie 2022, a constatat că candidatul a comis o abatere disciplinară prevăzută de art. 4 lit. p) din Legea 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, aplicându-i sancțiune disciplinară sub formă de „avertisment”.

Important a fi menționat că în conformitate cu prevederile art. 6 din Legea 178/2014, din sancțiunile disciplinare care pot fi aplicate judecătorilor, avertismentul, constituie cea mai blândă sancțiune. Candidatul a contestat hotărârea prin care fost sancționat disciplinar, care este încă pendinte, ori la moment nu există o soluție definitivă pe cauza privind contestarea Hotărârii nr. 16/4 din 22 aprilie

2022. Astfel, există probabilitatea că această hotărâre, de aplicare a sancțiunii disciplinare sub formă de „avertisment”, ar putea fi anulată sau modificată.

Deși cauza privind acțiunea candidatului de contestare a hotărârii prin care i s-a aplicat sancțiunea disciplinară sub formă de „avertisment” este pendinte, constatările făcute de Colegiul disciplinar contribuie la dubiile serioase ale Comisiei cu privire la comentariile publice expuse de către candidat.

Comisia nu a acceptat că comentariile cu privire la prezența sau absența unui conflict de interese din partea candidatului și dacă era corect ca acesta să examineze cauza, nu constituie comentarii cu privire la un aspect al cauzei în sensul interzicerii judecătorilor de a face comentarii asupra cauzelor aflate pe rol.

Comisia a constatat, că chiar dacă comentariile sau opiniile candidatului nu au constituit comentarii asupra unei cauze pendinte, sfera, tonul și temeiul opiniilor evocate cu privire la persoane, au fost problematice din punct de vedere etic. Chiar și atunci când libertatea de exprimare este permisă pentru a răspunde la acuzațiile calomnioase, o astfel de exprimare trebuie să fie măsurată și rezonabilă, așa cum prevede Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11 septembrie 2015)

În lumina circumstanțelor de mai sus, Comisia a constatat dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu declarația sa publică din 19 ianuarie 2022, dubii care nu au fost înlăturate de candidat.

Cu referire la această problemă, îmi exprim dezacordul cu această concluzie a Comisiei, or în viziunea subsemnatului, acțiunile candidatului denotă o reacție privind unele alegații ce vizează persoana sa, devenite publice și care în esență denotă un caracter defăimător.

Relevante, în acest sens, sunt prevederile art. 9 alin. (5) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului, care stabilesc că judecătorul poate exprima opinia sa prin declarații publice, realizându-și dreptul la replică, pentru a infirma oricare afirmație falsă sau defăimătoare.

Art. 9 alin. (1) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului reglementează dreptul la libera exprimare a judecătorului, prin prisma principiului confidențialității și transparenței, stabilind că judecătorul beneficiază de dreptul la

libera exprimare cu respectarea următoarelor prevederi: nu va divulga, comenta și folosi în scopuri personale informațiile confidențiale sau secretizate de care a luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor. Alin. (4) al aceluiași articol limitează judecătorul în a face comentarii publice, inclusiv în mijloacele de informare în masă, pe marginea cauzelor aflate pe rol în instanță până la intrarea în vigoare a hotărârilor adoptate.

Cu referire la acest caz, constat că în expunerea comentariilor sau opiniilor în mass-media, candidatul nu a divulgat, comentat și folosit informații de care a luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor de judecător.

În partea ce ține de constatările Comisiei privind abaterile de ordin etic al candidatului, manifestate prin expunerile în privința judecătorului Dorel Musteață, sunt de părere că aceste alegații nu constituie o încălcare gravă a regulilor de etică și de conduită profesională a judecătorilor.

Cu toate că prevederile art. 8 alin. (6), al Legii nr. 26/2022, prevăd expres că: „în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”, în percepția subsemnatului, însuși faptul că în cadrul procedurii disciplinare, Plenul colegiului disciplinar al CSM nu a reținut în partea această careva abateri disciplinare sau aspecte contrare eticii judecătorului, are importanță în vederea determinării culpei imputate candidatului.

Prin urmare, situația reținută de Comisie, în viziunea subsemnatului, nu se încadrează în prevederile art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26 /2022. Or, se consideră că un candidat nu corespunde criteriului de integritate etică doar dacă a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

În opinia subsemnatului, exercitarea dreptului la replică de către un judecător nu poate fi reținută drept încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională.

Legislația pertinentă:

Art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 prevede că în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

Art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 prevede că pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin. (2);
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

Art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022 prevede că în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv.

Art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 prevede că se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

Art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 prevede că se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Art. 12 alin. (4) lit. d) din Legea nr. 26/2022 prevede dreptul candidatului de a prezenta în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa.

Pct. 9 alin. (5) din Codul de etică și de conduită al judecătorului prevede că judecătorul își poate exprima opinia prin declarații publice, realizându-și dreptul la replică, pentru a infirma oricare afirmație falsă sau defăimătoare, inclusiv publicată în mijloacele de informare în masă, la adresa sa. În cazul când va face declarații publice, se va conduce de criterii de rezonabilitate și măsură.

Pct. 9 alin. (1) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului prevede că judecătorul beneficiază de dreptul la libera exprimare cu respectarea următoarelor prevederi: nu va divulga, comenta și folosi în scopuri personale

informațiile confidențiale sau secretizate de care a luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor.

Pct. 9 alin. (4) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului prevede că judecătorul nu va face comentarii publice, inclusiv în mijloacele de informare în masă, pe marginea cauzelor aflate pe rol în instanță până la intrarea în vigoare a hotărârilor adoptate.

Concluzie:

În lumina celor relatate, având în vedere că sunt în dezacord cu decizia propusă și susținută de majoritatea membrilor Comisiei, am votat împotriva deciziei aprobate și am depus prezenta Opinie separată, prin care constat că judecătorul Alexei PANIȘ, candidat la funcția de membru al CSM, întrunește criteriile de integritate prevăzute de art. 8 din Legea No. 26/2022, drept consecință urma să promoveze evaluarea.

Semnătura:

Vitalie MIRON
Membru al Comisiei